

KOMUNIKAT Nr 3

I. Sprawozdanie z działalności Środowiska

Środowisko b. żołnierzy batalionu „ZOŚKA” utworzone zostało na zebraniu koleżeńskim 3.IV.1966 r., na które przybyło 42 osoby. O przebiegu tego zebrania, przyjętym programie działania Środowiska oraz składzie wybranego zarządu poinformowaliśmy członków n/Środowiska Komunikatem Nr. 1. W dniu 9 czerwca 1966 r. – zorganizowaliśmy zebranie członków rodzin poległych żołnierzy n/Batalionu, celem poinformowania ich o utworzeniu n/Środowiska i jego celach działania.

O działalności naszego Środowiska w początkowym organizacyjnym okresie od maja do października 1966 wydaliśmy komunikat nr 2, który został rozesłany na około 80 posiadanych przez nas adresów b. Żołnierzy lub członków rodzin poległych kolegów.

Główne kierunki i wyniki dotychczasowej działalności Środowiska, ujmując sprawę syntetycznie, są następujące:

a/ Sprawy Socjalne

7 osób z pośród członków rodzin poległych żołnierzy otrzymało dzięki staraniom n/Środowiska popartym przez Oddziały terenowe oraz Zarząd Okręgu dodatki do rent, w tym 3 osoby renty specjalne dla osób zasłużonych.

W odniesieniu do 3 osób interweniowaliśmy w ich sprawach mieszkaniowych z pozytywnym skutkiem; jedna z tych osób otrzymała przydział mieszkania w nowym budownictwie, zaś dla drugiej załatwiono formalności przydziału kwaterunkowego zajmowanego przez nią mieszkania po zmarłym barcie. Dla 22 osób uzyskaliśmy prawo do bezpłatnego korzystania z pomocy lekarskiej w ramach służby zdrowia. 2 osoby uzyskały skierowanie na leczenie w sanatorium. Dla 1 osoby uzyskaliśmy zapomogę pogrzebową oraz 2 osoby otrzymały zapomogi okolicznościowe.

b/ Opieka nad grobami na kwaterze Środowiska na Cmentarzu Wojskowym

W październiku 1967 r. – wymieniliśmy krzyże drewniane brzożowe na 25 grobach, a w październiku 1968 r. na dalszych 30 grobach. Do pilnej wymiany kwalifikuje się dalsze około 30 krzyżów. Szukamy też możliwości odnowienia tabliczek z napisami.

c/ Upamiętnienie miejsc walki

1. 26.III.68 r. – w 25 rocznicę akcji odbicia więźniów pod „Arsenałem” kol. Przewodn. Zarządu Okręgu Gen. T. Pietrzak dokonał odsłonięcia tablicy pamiątkowej.
2. 20.VIII.68 r. – w 25 rocznicę akcji na granicznej Strażnicy niemieckiej w Sieczychach – zorganizowano uroczystość rocznicową.
3. 26.IX.68 r. – w 25 rocznicę akcji przeciw niemieckim żandarmom i lotnikom, matka poległego uczestnika tej akcji Ob. Pleszczyńska dokonała odsłonięcia tablicy pamiątkowej w Wilanowie.

Wszystkie te akcje połączone były z antywojennymi manifestacjami ludności i przypomnieniem zbrodni hitlerowskich, oraz organizowane były we współpracy z odnośnymi władzami Partyjnymi, Radami Narodowymi, Komitetami Frontu Jedności oraz Wojskiem i młodzieżą. /Hufiec Mokotowski im. Szarych Szeregów/.

d/ Współpraca z młodzieżą

Na zebranie rodzin poległych żołnierzy n/Batalionu w dniu 9 czerwca 1966 r. przybyły delegacje Mokotowskiego Hufca ZHP oraz Koła ZMS z liceum na Woli, w którego budynku n/Batalion miał swoje kwatery w pierwszych dniach Powstania i gdzie stoczył ciężkie walki.

W porozumieniu z Zarządem Okręgu oraz Zarządem Oddziału ZBoWiD na Mokotowie n/Środowisko utrzymuje okresowo kontakty z Hufcem Mokotowskim, który we wrześniu 1967 r. przyjmą imię „Szarych Szeregów”. Przedstawiciele n/Środowiska byli zaproszeni na te uroczystości na Stadionie „Warszawianki” zorganizowaną z okazji tej rocznicy święta Hufca Mokotów.

Z okazji rocznicy akcji „Wilanów” harcerze zorganizowali ogniska na biwakach – w ogniskach tych wzięli udział 12-tu członków naszego Środowiska w charakterze prelegentów lub uczestników gawęd.

Z okazji rocznicy wybuchu Powstania oraz w dniu „Święta Zmarłych” młodzież harcerska zaciąga warty honorowe na kwaterze n/Baonu na cmentarzu Wojskowym. Delegacje Hufca Mokotów brały udział w odsłonięciach tablic pamiątkowych i uroczystościach rocznicowych wymienionych wyżej w pkt. c/ Na życzenie Zarządu Okręgu ZBoWiD członkowie n/Środowiska wzięli udział w charakterze prelegentów w następujących spotkaniach:

- 1/ We wrześniu 1966 r. – w Domu Kultury w Płocku –spotkanie z młodzieżą, obecnych było około 150 osób – kol. Górecki, kol. Sieradzki –temat: „Udział młodzieży w walce z okupantem” oraz straty ludnościowe w Europie spowodowane przez armie hitlerowską.
- 2/ Dom Kultury w Warszawie –obecnych około 60 osób młodzieży – temat: „Sylwetki żołnierzy Baonu „Zośka”- Rudego i Alka – prelegent kol. Sieradzki i kol. D. Mancewicz.

3/ Szkoła podstawowa przy ul Smoczej na Muranowie – spotkanie z grupą na 150 osób młodzieży, przebywającej na koloniach letnich w W-wie.

4/ Szkoła im. Bohaterów Pawiaka na Muranowie – ok. 150 osób młodzieży ze starszych klas – wiosna 68 r. – temat: „Młodociani więźniowie Pawiaka i walka Szarych Szeregów” – kol. B. Deczkowski.

5/ Kol. ps. „Kajtek” z II drużyny plut. „Alek” prowadził odczyt w m-cu VIII-68 r. na kolonii szkolnej w szkole przy ul. Wilczej, obecnych około 100 osób. Odczyt odbył się na zlecenie z Okr. ZBoWiD.

6/ Technikum Elektryczne na ul. Sołtyka 67 r. Prelekcja na temat działalności plutonu „Sad” na tej ulicy i w miejscu gdzie teraz znajduje się szkoła. Udział wzięli kol.

1. St. Sieradzki
2. St. Rybka
3. J. Grundman
4. St. Lechmirowicz
5. B. Celiński

7/ Gimnazjum Zamojskiego ul. Smolna. Prelekcja i godzina ogólna „udział „Zośkowców” – W konspiracji i w Powstaniu” – wygłosił kol. St. Rybka.

e/ Zbieranie materiałów historycznych

Komisja historyczna n/Środowiska przystąpiła do zbierania materiałów i dokumentów dotyczących walki prowadzonej przez n/Batalion z hitlerowskim okupantem, zarówno w okresie przedpowstaniowym jak i w czasie Powstania.

Komisja opracowała też ankietę, która została rozesłana do członków rodzin poległych kolegów oraz do b. żołnierzy. Ankieta ma na celu przygotowanie rozmów i relacji szczegółowych na temat akcji, w których poszczególne osoby brały bezpośredni udział lub znają ich przebieg. Celem prac Komisji historycznej jest opracowanie udokumentowanej chronologicznej monografii akcji i walk, w których brali udział lub je organizowali żołnierze batalionu. Prace są mało zaawansowane, a komisja dotychczas otrzymała niewielką ilość odpowiedzi na rozesłaną ankietę.

Publikacje i wydawnictwa

Przedstawiciele Środowiska przeprowadzili w dniu 22.II.68 r. rozmowę w Dziale Propagandy Zarządu Głównego ZBoWiD w sprawie wznowienia niektórych publikacji związanych z działalnością batalionu „Zośka”, względnie „Szarych Szeregów”, z których batalion się wywodzi.

Mają być wznowione:

- 1/ „Kamienie na szaniec” Kamińskiego – Wydawnictwo „Śląsk” – zrealizowano.

2/ „Zośka i Parasol” – Kamińskiego – Wydawnictwo „Nasza Księgarnia” – w toku realizacji

3/ „Pamiętniki żołnierzy Baonu „Zośka” -Wydawnictwo „Nasza Księgarnia” w toku realizacji.

Wznowienie tytułu „Arsenał” opracowanie przez dowódcę akcji St. Broniewskiego, jest obecnie w opiniowaniu przez przewodniczącego Zespołu Wydawn. ZBoWiD.

Również obszerna praca na temat historii Szarych Szeregów jest złożona w rękopisie przez St. Broniewskiego w PIW’ie i Działu Propagandy Z.G. ma przeanalizować wydanie tego tytułu.

Spotkanie koleżeńskie wewnątrz środowiskowe

Poza wspomnieniami na wstępie spotkaniami organizacyjnymi dn. 3.IV.66r. oraz spotkaniem z rodzinami poległych kolegów w dn. 9.VI.66 r. zorganizowaliśmy tylko jedno spotkanie w klubie ZBoWiD przy ul. Pankiewicza, w dn. 23.III.68 r. po odsłonięciu tablicy pamiątkowej na „Arsenale”.

Poza tym spotkania koleżeńskie mają miejsce w dniu 1 sierpnia i w dniu Święta Zmarłych każdego roku na kwaterze Batalionu na Cmentarzu Wojskowym.

Współpraca z organami ZBoWiD

Przy okazji załatwienia wyżej opisanych spraw socjalnych członków Środowiska nasi aktywiści współpracowali z właściwymi terenowo Oddziałami, a nawet Kołem ZBoWiD, zgonie z przyjętym trybem załatwiania tych spraw, a także z odpowiednimi komisjami problemowymi Zarządu Okręgu. Z ogromną satysfakcją chcemy podkreślić, że sprawy n/Środowiska spotykały się z życzliwym zainteresowaniem i poparciem wszystkich tych organów n/organizacji.

Bliższą i pozytywną współpracę nawiązaliśmy szczególnie z Oddziałem Mokotowskim, który patronował zarówno n/akcjom upamiętniania miejsc walki/tablice na Arsenale i w Wilanowie/, jak też patronował współpracy n/Środowiska z młodzieżą na terenie Mokotowa, konkretnie z Hufcem ZHP im. Szarych Szeregów.

We wstępnym okresie n/działalności podjęliśmy spotkanie z kierownictwem środowisk batalionu „Czwartaków” i „Miotła”, celem przejęcia ich doświadczeń organizacyjnych, oraz udzieliliśmy konsultacji w tejże sprawie tworzącemu się Środowisku batalionu „Parasol”.

Stosownie do postulatów ze strony Zarządu Okręgu zgłaszaliśmy spośród członków n/Środowiska kandydatów do prac społecznych w organach ZBoWiD.

Kol. Dr W. Sikorski – brał udział w pracach zespołu opracowującego przewodnik po cmentarzu wojskowym oraz bierze udział nadal w pracach Komisji Historycznej przy Zarządzie Okręgu.

Kol. Dr Z Kujawski – bierze udział w pracach Komisji weryfikacyjnej Odznaczeń Z.G. ZBoWiD.

Kol. Mgr P. Kaltenberg – bierze udział w pracach Komisji Rent przy Zarządzie Okręgu.

Kol. B. Górecki – bierze udział w pracach zespołu, dla opracowania wniosków na zjazd ZBoWiD Okręgu Warszawskiego w styczniu 1969 r. oraz wniosków na Kongres Ogólnopolski ZBoWiD planowany na marzec 1969 r.

Sprawy odznaczeń

Jeszcze w październiku 1966 r. rozpoczęliśmy zbieranie informacji i danych o uzyskanych w czasie okupacji i Powstania odznaczeniach przez żyjących b. żołnierzy batalionu i na ręce kol. Starzewskiego Sekretarza Zarządu Okręgu w dn. 14.12.1966 r. złożyliśmy:

1. Wnioski o weryfikacje „Krzyży Walecznych” – dla 16 osób
2. Wnioski o weryfikacje „Virtuti Militari” – dla 4 osób
3. Wnioski o weryfikacji „Krzyży Walecznych” nadanych po raz drugi – dla 4 osób
4. Wnioski o nadanie „Virtuti Militari” – dla 6 osób.

W styczniu i listopadzie 1967 r. składaliśmy uzupełnienia wymagane przez odnośne komisje działające przy Zarządzie Okręgu do w/w wniosków. Wyniki podjętych starań o weryfikacje odznaczeń uzyskanych w czasie działań wojennych były nieznaczne na skutek luk w posiadanej dokumentacji /zagięły odpowiednie rozkazy/ lub trudności w odszukaniu i zidentyfikowaniu rozkazu o nadaniu z n/wnioskami.

W związku z tym w dn. 18 lipca 1967 r. złożyliśmy przy piśmie do Zarządu Okręgu obszerne uzasadnione wnioski o nadanie odznaczeń, w tym również dla szeregu osób tych odznaczeń, o których wiemy, że dane osoby uzyskały, a których z braku dokumentów nie można było zweryfikować. Na podstawie inicjatywy Zarządu Głównego, uzgodnionej w Władzami PRL, złożyliśmy przy piśmie z 17 maja 1968 r. do Komisji Odznaczeń przy Zarządzie Okręgu, opracowane w myśl wytycznych przekazanych nam przez Ob. Gen. Bukojewskiego wnioski o nadaniu:

1. Krzyża Oficerskiego Odrodzenia Polski – dla 7 osób
2. Krzyża Kawalerskiego – dla 8 osób
3. Orderu Virtuti Militari V kl.– dla 14 osób
4. Złotego Krzyża Zasługi – dla 15 osób

5. Srebrnego Krzyża Zasługi – dla 10 osób

Zgodnie z wytycznymi Komisji Odznaczeń przy Zarządzie Okręgu szereg w/w wniosków zostało uzasadnionych dodatkowo a ponadto w związku z przekwalifikowaniem lub odrzuceniem wniosków złożonych z dnia 17.V.68 r. opracowano i złożono do Komisji Odznaczeń w dn. 17.IX.68 r. nowe wnioski o nadanie:

1. Krzyża Oficerskiego Odrodzenia Polski – dla 6 osób
2. Virtuti Militari V kl. – dla 8 osób
3. Złoty Krzyż Zasługi – dla 2 osób
4. Srebrny Krzyż Zasługi – dla 8 osób
5. Krzyż Walecznych – dla 23 osób

Wg informacji uzyskanej od Ob. Gen. Bukowskiego wnioski złożone do Komisji Odznaczeń zostały na szczelbu Zarządu Okręgu zakwalifikowane w szeregu spraw pozytywnie i przesłane do dalszego rozpatrzenia przez odnośne organy. Przy okazji starań o weryfikacje odznaczeń, stwierdziliśmy, że w Misji Weryfikacyjnej Odznaczeń w Zarządzie Głównym ZBoWiD leży kilka opracowanych wniosków o nadanie odznaczeń V.M. V kl. M.in. dla członków n/Środowiska i wystąpiliśmy aby te wnioski również zostały rozpatrzone i uwzględnione przy okazji nadania odznaczeń wojskowych i państwowych z okazji 25-lecia PRL.

Zaznaczamy, że dotychczas nie zdołaliśmy podjąć akcji:

- 1/ weryfikacja odznaczeń, naddanych n/poległym kolegom i wydania odpowiednich legitymacji żyjącym członkom ich rodzin,
- 2/ nadania odznaczenia „Krzyżem Partyzanckim” dla b. żołnierzy n/batalionu i tylko niewiele osób spośród n/Środowiska posiada to zaszczytne odznaczenie.

Sprawy organizacyjne

1. Aktyw Środowiska jest szczupły i składa się z około 10-12 osób, które biorą na siebie obowiązek wykonania różnych prac społecznych. W zależności od sytuacji do prac powołanych są sporadycznie inne osoby. Konieczne jest w przyszłości przyciągnąć szerszy aktyw do pracy w Środowisku.
2. Środowisko pracuje głównie w oparciu o stałe cotygodniowe dyżury kierownictwa Środowiska, w poniedziałki w godz. 16-18 w pok. 118 w Zarządzie Okręgu. Na zebrania te przybywają członkowie Środowiska ze swymi wnioskami sprawami z zakresu potrzeb socjalnych itp. Spotkania te nie mają charakteru zebrań z ustalonym porządkiem dziennym i protokołowanym przebiegiem, nie mniej pozwalają rozwiązywać bieżące sprawy Środowiska i rozkładać ich wykonywanie na poszczególne osoby, zależnie od ich sytuacji, dysponowania wolnym czasem i możliwości wykonania danej konkretnej pracy. Spotkania te zawieszane są na okresy wakacyjne. W zasadzie w

działalności n/Środowiska zatarły się wyraźnie podziały na komisje problemowe, socjalna, opieki nad grobami itp. – chociaż różne akcje podejmowane przez n/Środowisko dotyczyły właśnie tej problematyki. Przyczyna tego była mała aktywność i frekwencja na zebraniach komisji problemowych wybranych do nich kolegów.

Chcielibyśmy jednocześnie tu poinformować, że przed trzema prawie laty w momencie zawiązywania się naszego środowiska członkami ZBoWiD – u były spośród nas nieliczne tylko osoby. Część osób przybyłych na zebranie organizacyjne w kwietniu 1966 r. miała stare legitymacje ZBoWiD z lat 1946-49. Wprawdzie ewidencji członkostwa ZBoWiD w n/Środowisku nie prowadzimy gdyż każdy członek opłaca składki w swoim Oddziale w miejscu zamieszkania, niemniej oceniamy, że znaczna część naszych kolegów sprawy te w chwili obecnej ma już uporządkowane. Gorzej sprawa ta przedstawia się wśród członków Rodzin n/poległych Kolegów. Przeważnie osoby te nie były dotychczas w ogóle poinformowane, że mają prawo zapisać się na członków nadzwyczajnych ZBoWiD, względnie na skutek wieku i złego stanu zdrowia, oraz braku kontaktu z żyjącymi kolegami ich poległych synów i córek, ciągle odkładały załatwienie formalnych spraw związanych z przyjęciem do ZBoWiD /wypełnienie formularza i zebranie oświadczeń świadków - członków wprowadzających/.

Chcemy z całym naciskiem podkreślić, że sprawa ta w naszej działalności sprawiała wiele niepotrzebnych kłopotów i opóźniała niejednokrotnie szybsze udzielenie pomocy tym osobom, częstokroć w chwilach dla nich bardzo trudnych a nawet tragicznych.

II. Program dalszej działalności Środowiska

Proponujemy, aby w najbliższym okresie 2 lat przyjąć, jako główne kierunki działalności n/Środowiska:

I. Opieka nad grobami

Poza realizacją bieżącej konserwacji grobów, jak wymiana próchniejących krzyży i odnowienie tabliczek oraz utrzymywanie porządku, należałoby podjąć ponadto:

- a/ zabezpieczenie całego terenu działki A20 /na której ostatnio przybyły groby osób zmarłych niezwiązanych z Batalionem/
- b/ opracowanie projektu / ewentualnie w drodze konkursu/ trwałego zagospodarowania działki,
- c/ zebranie funduszy na konserwację i ewent. częściową przebudowę.

II. Sprawy socjalne

Ocenić trzeba, że z pomocy socjalnej, jakiej nasze Państwo udziela Rodzinom poległych bojowników o wolność, jak też b. żołnierzom członkom naszego Środowiska korzystają w bardzo małym stopniu.

Chcemy tu jeszcze raz podkreślić, że wszystkie sprawy zgłoszone przez n/Środowisko, były pozytywnie rozpatrzone i załatwione przez odpowiednie komisje ZBoWiD. Przyczyny, że tak mało osób z tej pomocy korzystało, należy szukać, należy szukać w naszych zbyt małych kontaktach z tymi osobami, które tej pomocy potrzebują. Były nawet przypadki, że o potrzebie udzielenia pomocy, dowiadaliśmy się zbyt późno i nie zdążyliśmy tej pomocy udzielić.

Uważam, że sprawę pomocy osobom potrzebującym winni zajmować się wszyscy członkowie Środowiska, zarówno byli żołnierze, jak też członkowie rodzin, o ile im pozwala na to własny stan zdrowia. Chodzi o to aby nawiązać i utrzymać kontakt z osobami osamotnionymi, chorymi, oraz znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, nie posiadającymi żyjących młodych członków rodzin, które mogą albo same udzielić im pomocy, albo ubiegać się o taką pomoc ze strony ZBoWiD-u. Komisja Socjalna naszego Środowiska mogłaby wtedy pokierować i załatwić znacznie więcej spraw.

III. Sprawy historyczne i wydawnicze

Dotychczasowe wyniki prac Komisji Historycznej n/Środowiska jak już powiedziano w części sprawozdawczej, są znikome, a na odcinku tym należałoby skoncentrować najbliższą naszą działalność, gdyż nieubłagany bieg czasu coraz większe sprawia luki i w naszej pamięci i w szeregach członków n/ Środowiska, zwłaszcza wśród Rodziców poległych żołnierzy.

Proponujemy więc, aby niezależnie od celu, jakim jest opracowanie chronologicznej monografii akcji przedpowstaniowych oraz walk powstaniowych – Kroniki Batalionu Zośka – powołać przy komisji Historycznej n/Środowiska Zespół Wydawniczy, który by zajmował się publikacjami fragmentarycznymi dokumentów, opracowań i wspomnień dotyczących naszych walk i utrzymywał w tej sprawie stały kontakt z odpowiednimi wydziałami Zarządu Gł. ZBoWiD, z redakcją „Za Wolność i Lud” i innymi popularnymi czasopismami oraz z wydawnictwami, gdzie by wznawiano niektóre dotychczasowe opracowania lub wydawano zbiorczo w formie książkowej, artykuły i wspomnienia, publikowane dotychczas tylko w czasopismach.

Proponuje się więc między innymi:

- wydanie zbiorcze opisów akcji, w których brali udział żołnierza n/batalionu, zawartych w Biuletynach Informacyjnych oraz innej prasie rodzinnej w okresie okupacji,
- opracowanie i wydanie zbiorcze dokumentów dotyczących n/Baonu zachowanych w Muzeum m.st. Warszawy, Wojskowym Instytucie Historycznym oraz innych pokrewnych instytucjach. Skorzystać tu można z doświadczeń kolegów z Batalionu „Parasol”, którzy zbierali analogiczne dokumenty do swej „Kroniki”,
- opracowanie przewodnika po kwaterze na cmentarzu Wojskowym.

Zespół wydawniczy zajmować się powinien, zarówno sprawami będącymi już w toku prac wydawniczych, wspomnianymi w sprawozdaniu, ale przede wszystkim zbieraniem dalszych rękopisów i opracowań dla celów ich opublikowania.

Odnosnie wznowienia „Pamiętników b. żołnierzy Baonu „Zośka” to wydaje się, że byłoby celowe wznowienie tego tytułu, ale rozszerzonego o dalszy wybór wspomnień m. innymi z opublikowanych już opisów poszczególnych zwycięskich akcji przedpowstaniowych.

Podjęcie tych prac wymaga ze strony osób podejmujących się tego zadania nie tylko odpowiednich kwalifikacji oraz pewnego talentu redakcyjnego, ale również ogromnej ilości czasu. Trzeba więc z braku własnych sił w tym zakresie podjąć próbę wciągnięcia do tej pracy osób z poza n/Środowiska, może młodych historyków, którzy jako temat swych prac magisterskich i doktorskich wzięliby walki n/Batalionu.

Zadaniem Komisji Historycznej byłoby utrzymywanie kontaktu z tymi osobami i ułatwienie im skorzystania z wszelkich informacji i materiałów, jakimi członkowie naszego Środowiska w tym zakresie dysponują.

IV. Upamiętnienie miejsc walki

Tablice na „Arsenale” oraz w „Wilanowie” jak i uroczystości rocznicowe w Sieczkach są pozytywnymi przykładami możliwości działania n/Środowiska na tym odcinku. Należy akcje te kontynuować. Ma ona poważne znaczenie nie tylko w sensie realizacji akcji „Pamięci Narodowej” ale również w sensie wychowawczym młodzieży oraz przypomnienie zbrodni hitlerowskich. Wnioski w sprawie upamiętniania miejsc walki oraz śmierci n/kolegów winny być odpowiednio opracowane w porozumieniu z Komisją Historyczną przez zespół Kolegów zajmujących się ich realizacją i przedstawione do zatwierdzenia Komisji do Upamiętnienia Miejsc Walki i Męczeństwa.

Dla ułatwienia pracy tego zespołu prosimy wszystkich członków n/Środowiska zarówno b. żołnierzy, jak członków rodzin poległych o zgłaszanie swoich wniosków, jak też pomysłów w tym zakresie.

V. Współpraca z młodzieżą

Zadanie wychowania patriotycznego młodzieży jest jedna z głównych trosk naszego społeczeństwa. ZBoWiD podejmuje na tym odcinku szersza i o zasadniczym znaczeniu ogólnym akcje. Nie powinno na tym odcinku zbraknąć wkładu również ze strony n/Środowiska. Koledzy i członkowie rodzin, którzy wyrażają gotowość występowania na spotkaniach z młodzieżą proszeni są o zgłoszenie tego w czasie zebrania w sekretariacie. Będziemy starali się sprawami tymi kierować tak jak i dotychczas, aby na ewentualne spotkanie delegowane były jednocześnie dwie lub trzy osoby, dla ułatwienia tych wystąpień, jak też dla rozszerzenia tematyki i uatrakcyjnienie.

VI. Współpraca z organami ZBoWiD

Praca Kół Terenowych, Oddziałów Dzielnicowych, jak i samego Zarządu Okręgu ZBoWiD opiera się głównie na społecznej pracy członków.

Chcielibyśmy aby nasze Środowisko nie tylko czerpało pomoc ze strony tych organów, ale żeby ze swej strony też przyczyniło się poprzez wkład pracy do sprawniejszego funkcjonowania tych organów.

Dlatego też apelujemy niniejszym do wszystkich członków naszego Środowiska o włączenie się, stosownie do swych możliwości, czasu i zainteresowań do pracy Kół lub Oddziałów lub Komisji Problemowych ZBoWiD na terenie miejsca swego zamieszkania oraz o informowanie n/Środowiska o gotowości podjęcia takiej pracy społecznej.

VII. Sprawa Odznaczeń

Komisja Środowiska ds. odznaczeń powinna kontynuować i doprowadzić do końca dotychczas opracowane sprawy weryfikacji lub nadania odznaczeń wojskowych lub cywilnych członkom n/Środowiska.

Ostatnio Zarząd Główny ZBoWiD przychylna decyzja Rady Państwa o odznaczeniach członków Związku za ich działalność niepodległościową, m.innymi uczestników antyhitlerowskiego Ruchu Oporu, którzy w okresie okupacji walczyli w Warszawie, a w szczególności w Powstaniu Warszawskim. W sprawie tej Zarząd Główny pisze do Zarządu Okręgów i Oddziałów ZBoWiD następująco:

W 1969 roku przypada 25 rocznica Powstania Warszawskiego. W szeregach ZBoWiD znajdują się członkowie, którzy brali udział w tych dramatycznych walkach, względnie w latach całej okupacji działali na terenie stolicy, dokonując szeregu ważnych akcji dywersyjnych czy zbrojnych przeciwko hitlerowcom. Są też wśród nich osoby, które za te walkę i działalność nie otrzymały dotychczas żadnych odznaczeń.

Pragniemy sprawy tych członków ZBoWiD załatwić w Radzie Państwa następująco:

a/ dla wszystkich uczestników antyhitlerowskiego Ruchu Oporu działających na terenie Warszawy i najbliższych okolic uzyskać w Radzie Państwa medale „Za Warszawę”,

b/ dla tych b. żołnierzy konspiracyjnych, antyhitlerowskich zgrupowań wojskowych, którzy w tej walce szczególnie się wyróżnili, biorąc udział w konkretnych akcjach przed Powstaniem jak i w czasie walk powstańczych, zwłaszcza tych którzy odnieśli rany i zostali inwalidami – uzyskać odznaczenia bojowe od Krzyża Partyzanckiego wzwyż,

c/ dla wyróżniających się działaczy „cywilnych” antyhitlerowskiej konspiracji /lekarze, drukarze, łączność, sanitariaty itp./ uzyskać na podstawie udowodnionego opisu zasług odznaczenia Krzyżami Zasługi, a także – w szczególnych wypadkach – Orderami Odrodzenia Polski. Termin nadsyłania wniosków do Zarządu Głównego do 31 czerwca 1969 r.

4/ Odznaczenia medalem „Zwycięstwa i Wolności wszystkich członków ZBoWiD, którzy nie uzyskali żadnych bojowych odznaczeń z tytułu swej działalności dla sprawy wolności Polski i wyzwolenia społecznego.

Znajdują się w naszych szeregach i tacy członkowie, o których mowa powyżej.

Zalecamy Komisjom Odznaczeniowym przy Zarządach ZBoWiD podjęcie akcji o odznaczenie tych osób medalem „Zwycięstwa i Wolności”, który uhonoruje ich patriotyczną postawę w walkach wolnościowych.

Termin składania wniosków do Zarządu Głównego do 31 grudnia 1969 r.

5/ Sprawy nadania orderów i odznaczeń państwowych działaczom ZBoWiD za ich wyróżniająca się społeczną pracę w związku przedstawiliśmy Zarządom w osobnym piśmie.”

Istnieje też możliwość weryfikacji odznaczeń uzyskanych przez poległych żołnierzy n/Batalionu oraz wydanie tych odznaczeń na ręce żyjących członków ich Rodzin.

Informując o powyższym prosimy, aby osoby zainteresowane w powyższych sprawach zgłosiły to w Sekretariacie, podając nazwiska, adres i numer telefonu dla ułatwienia skomunikowania się.

Jednocześnie stwierdzamy, że dla załatwienia tych czasochłonnych spraw, trzeba wybrać 3-4 osoby, zespół ludzi, którzy zajmą się nimi intensywnie przez okres dwu trzech miesięcy i dopilnują ich sfinalizowania w ciągu najbliższego roku.

VII. Sprawy organizacyjne

1. Uważamy za pożądane i celowe, aby członkowie naszego Środowiska zarówno b. żołnierze, jak i Rodziny poległych Kolegów, jak najszybciej uregulowały stronę formalną swej przynależności do ZBoWiD.

W związku z tym informujemy, że wypełnione formularze deklaracji/ białe druki dla b. żołnierzy oraz zielone druki dla Rodzin wraz z oświadczeniami dwu świadków członków wprowadzających, oraz dwoma fotografiami należy składać w oddziale lub Kole ZBoWiD na terenie miejsca zamieszkania. Ewent. trudności w uzyskaniu legitymacji ZBoWiD oraz fakt uzyskania legitymacji prosimy zgłaszać w Sekretariacie n/Środowiska. Składki członkowskie wynoszą 10 zł. miesięcznie przy zarobkach powyżej 2500 zł, a 2zł. miesięcznie od emerytów.

2 W dalszym ciągu, dla podtrzymania stałego kontaktu pomiędzy aktywnym i członkami Środowiska, jak też dla ułatwienia koordynacji działalności Środowiska, uważamy za celowe kontynuowanie poniedziałkowych spotkań w godz. 16-18 w pokoju 118 w Zarządzie Okręgu Warszawskiego ZBoWiD, Al. Ujazdowskie nr 6.

3. Funkcje Sekretarza Środowiskowego proponujemy powierzyć kol. Alicji Abczyńskiej, w okresie Powstania i walk na Starym Mieście występującej pod pseudonimem „Pani Stasia”. Przy czym zaznaczamy, że ta ważna funkcję powinny się zajmować właściwie dwie osoby, tak, aby mogły wzajemnie uzupełniać się i ewent. Zastępować w razie nieobecności z przyczyn zawodowych, rodzinnych lub innych.

VIII. Pomoc koleżeńska

Wśród członków n/Środowiska mamy lekarzy oraz adwokatów. W razie konieczności można korzystać z ich ewentualnej pomocy i porady koleżeńskiej. W sprawach takich należy się zgłaszać w poniedziałki jak wyżej podano do Sekretariatu lub Zarządu Środowiska.

IX. Spotkania koleżeńskie wewnątrz-środowiskowe

Powstała wśród grona kolegów myśl zorganizowania w sierpniu br. z okazji 25 rocznicy Powstania, koleżeńskiego zjazdu.

Program tego zjazdu przedstawi na zebraniu kol. Chmielewski.